

Ο Θεός δεν είναι αυτο-αγάπη, αλλά αμοιβαία αγάπη

/ [Πεμπτουσία](http://www.pemptousia.gr)· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

[Προηγούμενη δημοσίευση:<http://www.pemptousia.gr/?p=99519>]

Από αυτό προκύπτει ότι κάθε τι που επιβεβαιώθηκε προηγουμένως για το Θεό ως Τριάδα ισχύει, στο βαθμό που είναι εφικτό εντός της κτιστής τάξεως, και για μας τους ανθρώπους. Ο Θεός είναι ον σχεσιακό, όν σχεσιακό είναι και ο άνθρωπος. Ως πρόσωπα είμαστε ό,τι είμαστε μόνον εν σχέσει προς άλλα πρόσωπα. Ο Θεός δεν είναι αυτό-αγάπη, αλλά αμοιβαία αγάπη: το ίδιο ισχύει για τον άνθρωπο. Δεν υπάρχει αληθές πρόσωπο παρά μόνον αν υπάρχουν τουλάχιστον δύο πρόσωπα – ή ακόμη καλύτερα τρία – εν κοινωνία μεταξύ τους. Ο Θεός είναι ανταλλαγή, αυτοπροσφορά, αλληλεγγύη• το ίδιο και ο άνθρωπος, που είναι κατ' εικόνα Θεού. Αυτό, λοιπόν, υπονοεί, σε πρακτικό και προσωπικό επίπεδο, το Τριαδικό Δόγμα: *Σε χρειάζομαι, για να είμαι ο εαυτός μου.*

Αναπτύσσοντας το σημείο αυτό, μπορούμε παρομοίως να επιβεβαιώσουμε ότι η Τριαδική πίστις δεν είναι απλώς θεωρία περί του βάθους της Θείας υπάρξεως • αλλά καταφάσκει στις ύψιστες δυνατότητες της ανθρωπίνης υποστάσεώς μας. Η Τριάς αποτελεί το ασύγκριτο και υπέρτατο παράδειγμα διαπροσωπικών σχέσεων.

- Ο εαυτός μας ή κοινωνεί με τους άλλους ή αλλιώς δεν είναι τίποτε.
- Είμαι άνθρωπος σημαίνει ότι βρίσκομαι σε διάλογο με τους ανθρώπους.
- Ο αυθεντικός άνθρωπος δεν είναι εγωκεντρικός, αλλά εξωστρεφής.
- Αν δεν αγαπώμαι από τους άλλους και αν με τη σειρά μου δεν αγαπώ τους άλλους, παραμένω ακατάληπτος για τον ίδιο μου τον εαυτό. Η ταυτότητά μου ως προσώπου αποστερείται του αληθινού της νοήματος.
- Πραγματώνω τον εαυτό μου ως πρόσωπο μάλλον παρά ως άτομο, μόνον όταν επικοινωνώ με τους άλλους, κοιτάζοντάς τους στα μάτια και επιτρέποντάς τους να με κοιτάζουν κι εκείνοι στα μάτια.
- Το ένα πρόσωπο μπορεί να υπάρξει μόνον όταν υπάρχει δυνατότητα να υπάρξει κάθε πρόσωπο, μόνον όταν μετέχουν όλοι του κόσμου. Είμαι άνθρωπος σημαίνει *μοιράζομαι*.

Και αυτό το εκφράζει, με απλά αλλά δυνατά λόγια, ο Μέγας Βασίλειος: «Τίς οὐκ οἶδε ὅτι ἡμερον καὶ κοινωνικόν ζῶον ὁ ἄνθρωπος καὶ οὐχί μοναστικόν, οὐδέ ἄγριον; Οὐδέν γάρ οὕτως ἴδιον τῆς φύσεως ἡμῶν ὥς τό κοινωνεῖν ἀλλήλοις καὶ χρήζειν ἀλλήλων καὶ ἀγαπᾶν τό ὁμόφυλον»[1]. Ο λόγος αυτός του Μεγάλου

Βασιλείου αληθεύει, ακριβώς επειδή ο Θεός είναι Τριάς.

-

Πλασμένος κατ' εικόνα της Τριάδος, ο άνθρωπος είναι αυτός που έχει αδελφούς και αδελφές, αυτός που δεν λέει «εγώ» αλλά «εμείς». Είναι ασφαλώς σημαντικό ότι στην Κυριακή Προσευχή όλα είναι στον πληθυντικό και όχι στον ενικό. Λέμε «ἡμᾶς» και όχι «ἐμένα»: Τόν ἄρτον ἡμῶν τον ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον και ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καί ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν• καί μή εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλά ρῦσαι ἡμᾶς ἀπό τοῦ πονηροῦ...

Το ίδιο ισχύει, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, και στη Θεία Λειτουργία: Η χαρακτηριστική Λειτουργική λέξη είναι το «ἡμεῖς», όχι το «ἐγώ». Ιδιαίτερος κατά την κορυφαία στιγμή, κατά την Ἐπίκλησιν, ο λειτουργός –καθώς επικαλεῖται το Ἅγιο Πνεῦμα, ὡστε να κατέλθει και να μεταβάλλει τα Τίμια Δώρα – χρησιμοποιεί emphaticά τον Πληθυντικό: «προσφέρον, παρακαλοῦμεν, δεόμεθα, ἱκετεύομεν: Κατάπεμψον τό Πνεῦμα Σου τό Ἅγιον ἐφ' ἡμᾶς» καί ὄχι «ἐπ' ἐμέ»...

Στο σημείο αυτό μπορούμε επίσης να επιβεβαιώσουμε ότι η πίστις εις την Αγία Τριάδα σχετίζεται απολύτως με την κοινωνική και πολιτική μας ζωή. Όπως διεκήρυττε ο Nikolai Fyodorof, “το κοινωνικό μας πρόγραμμα είναι η Τριάς”. Κάθε συλλογικότητα- η οικογένεια, η ενορία, η μητρόπολη, το σχολείο ή το πανεπιστήμιο –καλεῖται να γίνει, καθένα με τον δικό του τρόπο, μία ζωντανή εικόνα της Τριάδος. Η πίστις στον Τριαδικό Θεό, στον Θεό των διαπροσωπικών σχέσεων, της κοινωνούμενης αγάπης, μας υποχρεώνει να αγωνιζόμαστε σε κάθε επίπεδο κατά της καταπίεσης, της αδικίας και της εκμετάλλευσης. Στον αγώνα μας για κοινωνική δικαιοσύνη, ενεργούμε με συγκεκριμένο τρόπο: εις το όνομα της Τριάδος.

Αν, όμως, τέτοιο είναι το νόημα της Τριάδος, τότε προφανώς δεν πρόκειται για απλή αφηρημένη θεωρία, που ενδιαφέρει μόνον τους ακαδημαϊκούς θεολόγους, αλλά έχει εκπληκτικές, επαναστατικές θα έλεγα, συνέπειες για τον τρόπο με τον οποίον σκεπτόμαστε και ενεργούμε στην καθημερινή ζωή μας. Και σηματοδοτεί μια τεράστια και ζείδωρη διαφορά στον τρόπο με τον οποίον βιώνουμε τον εαυτό μας ως πρόσωπο.

[Συνεχίζεται]

[1] Όροι κατά πλάτος, iii I (PG 31: 917A).